

AKS / Heikkilä Mikko

8.11.2024

Julkinen

Kasvuriihi-hanke, VN/26587/2024

Fingrid Oyj lausunto Kasvuriihi-hankkeen valmisteluryhmälle

Fingrid Oyj (jäljempänä Fingrid) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valtioneuvoston kanslian käynnistämälle Kasvuriihi-hankkeen valmisteluryhmälle. Fingrid on suomalaisten kantaverkkoyhtiö. Visionamme on, että energiajärjestelmä on puhdas, varma ja luo Suomelle taloudellista vaurautta.

Fingrid käy aktiivista dialogia Suomeen sähköintensiivisiä teollisia investointeja sekä sähköntuotantoinvestointeja suunnittelevien kansallisten ja kansainvälisten tahojen kanssa. Lisäksi Fingrid analysoi ja mallintaa Suomen investointiympäristöä ja energiamarkkinoiden kehittymistä osana kantaverkon suunnittelua ja yhtiön strategiatyötä.

Suomeen kohdistuu ennennäkemätön kansainvälinen kiinnostus puhtaan siirtymän investointikohteena. Osoituksena kiinnostuksesta ovat mm. kantaverkon lukuisat liittymiskyselyt, joiden kokonaismäärä uuden sähkönkulutuksen osalta on noin 60 GW (vastaisi noin 350 TWh vuotuista sähkönkulutusta). Liittymiskyselyjä on usealta, toisistaan riippumattomalta teollisuuden alalta, kuten datakeskuksilta, terästeollisuudesta sekä vety- ja sähköpolttoaineteollisuudesta. Sähköintensiivisen teollisuuden liittymiskyselyiden määrä on kasvanut voimakkaasti kuluneen vuoden aikana. Vastaavasti sähköntuotannon liittymiskyselyiden määrä on noin 400 GW ja sähkön varastoinnin noin 20 GW.

Suomeen teollisia investointeja suunnittelevat tahot kohtaavat ankaraa kansainvälistä kilpailua. Jotta investoinnit toteutuisivat juuri kotimaahamme, Suomella investointikohteena on oltava kilpailuetua keskeisiin kilpailijamaihin nähden. Ilman kilpailuetua investoinnit eivät toteudu.

Investointien edistämiseksi on ensiarvoisen tärkeää tunnistaa ne kilpailuedut, joita Suomella on, ja miten näitä etuja pystytään parhaiten hyödyntämään. Sähköjärjestelmän näkökulmasta olemme tunnistaneet kilpailueduiksi seuraavat asiat:

1. Suomella on erityistä kilpailuetua puhtaan uusiutuvan sähkön, etenkin maatuulivoiman tuotannossa. Suomalaisen maatuulivoiman kustannustaso on Euroopan edullisimpia ja Suomella on suuren pinta-alansa vuoksi erinomaiset mahdollisuudet moninkertaistaa nykyinen maatuulivoiman tuotanto. Yhdessä nämä tekijät mahdollistavat sähkön tuotannon merkittävän kasvattamisen kilpailijamaita matalammalla kustannustasolla, mikä on edellytys kestäväille kilpailuedulle kilpailijamaita matalamman sähkön hintatason muodossa. Kotimainen säätökykyinen vesivoima sekä rajasiirtoyhteyksien avulla suomalaisten sähkönkäyttäjien hyödynnettävissä oleva pohjoismainen vesivoima tuovat myös Suomelle kilpailuetua puhtaan siirtymän investoinneissa, joskin vesivoiman lisäämismahdollisuudet ovat rajatut. Polttoon perustuva fossiilinen sähkön tuotanto on maassamme jo pitkälti korvattu puhtaalla tuotannolla, jolloin tuotantokapasiteetin lisäykset ovat uutta puhdasta sähköä teollisuuden tarpeisiin.

2. Vahva sähkön kantaverkko on kilpailuetu. Suomen kantaverkkoa rakennetaan asiakastarpeiden perusteella ja se tarjoaa hyvin liityntämahdollisuuksia teollisille investoinneille. Keskeisissä kilpailijamaissa liityntä sähköverkkoon on muodostumassa esteeksi monille teollisille investoinneille. Suomen sähköjärjestelmän käyttövarmuus on maailman parhaimpien joukossa.
3. Suomen olosuhteet ja teollinen ekosysteemi on kilpailuetu. Suomen kylmä ilmasto on etenkin datakeskustoimijoille kilpailukykytekijä. Suomessa datakeskus käyttää noin 20 % vähemmän energiaa verrattuna globaaliin keskiarvoon. Suomessa on saatavilla biopohjaista hiilidioksidia, mikä on edellytys sähköpolttoaineiden tuotannolle. Kylmän ilmaston vuoksi Suomessa teollisuuden kuten vedyntuotannon tai datakeskusten hukkalämmöllä voi olla arvoa.
4. Suomalainen energiapolitiikka on ollut markkinaehtoista, teknologianeutraalia ja pragmaattista. Nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä näistä periaatteista kiinnipitäminen tukee investointiympäristön ennakoitavuutta ja edistää kustannustehokkaimpien ratkaisujen käyttöönottoa.

Suomen kilpailuetujen vaaliminen ja hyödyntäminen edellyttää toimenpiteitä. Pidämme perusteltuna muun muassa seuraavien toimenpiteiden edistämistä.

- Tuulivoiman hyväksyttävyyttä ja investointiedellytyksiä on syytä vaalia. Paikallinen hyväksyttävyyys tulee säilyttää korkealla tasolla, esimerkiksi voimalaitosten kiinteistöverojen tulisi hyödyttää paikallisia asukkaita. Tuulivoimaa ei tulisi rasittaa merkittävillä uusilla kustannuksilla, sillä ne kasvattaisivat uusien tuulivoimahankkeiden tuotantokustannuksia ja siten välillisesti nostaisivat sähkön hintaa. Itä-Suomen, mutta pitkällä tähtäimellä myös Suomenlahden, tuulivoiman rakentamisen rajoitukset tulee mahdollisimman laajasti poistaa. Tuulivoiman kilpailuedun hyödyntämiselle on olennaista hyödyntää Suomen mahdollisuutta hajauttaa tuulivoimarakentamista maantieteellisesti laajalle alueelle, mukaan lukien merialueet. Tuulivoimakapasiteetin keskittyessä pääasiassa länsirannikolle ja Pohjanmaalle Suomen kilpailuetu heikkenee.
- Tulevaisuuden sähköjärjestelmä niin Suomessa kuin keskeisissä kilpailijamaissa tulee perustumaan aiempaa laajemmin sään mukaan vaihtelevaan sähköntuotantoon. Sään mukaan vaihteleva sähköntuotanto vaatii muulta järjestelmältä joustavuutta, kuten energian varastointiratkaisuja, säätövoimaa ja sähkön kulutusjoustoja. Yhteiskunta, joka ratkaisee laajan joustavuuskysymyksen tehokkaimmin, on vahvoilla kilpailtaessa teollisista investoinneista. Jotta kokonaisratkaisu olisi tehokas, katsomme, että valtaosan joustoratkaisuista tulisi toteutua markkinaehtoisesti kunkin toimijan omista lähtökohdista. Harvoin toistuvien, mutta mahdollisten niukkuustilanteiden varalle Suomessa on säädettävä kustannustehokas ja oikeasuhtainen sähkönriittävyttä tukeva sekä äärimmäisiä hintapiikkejä hillitsevä kapasiteettimekanismi. TEM:in parhaillaan valmisteleman fossiilittoman jouston tukimekanismin avulla on mahdollista vastata näihin haasteisiin nopealla aikataululla.
- Nykyinen verkkoliiketoiminnan valvontamalli, joka on asetettu kahdelle seuraavalle neljän vuoden pituiselle valvontajaksolle (2024-2027 ja 2028-2031) ja sähkömarkkina-alueissa asetettu 8 prosentin vuotuinen siirtohintojen korotuskatto

AKS / Heikkilä Mikko

8.11.2024

Julkinen

tosiasiallisesti rajoittavat Fingridin mahdollisuuksia tehdä kantaverkkoinvestointeja. Konkreettisiin asiakastarpeisiin perustuva kantaverkon neljän miljardin euron investointiohjelma on nykymallilla erittäin haastava toteuttaa, vaikka sekin on seuraavan 10 vuoden aikana olennaisesti pienempi kuin keskeisissä kilpailijamaissa. Esimerkiksi Ruotsin Svenska kraftnät suunnittelee tekevänsä noin neljän miljardin investoinnit pelkästään kolmen vuoden aikana 2025–2027. Ero keskeisiin kilpailijamaihin on niin merkittävä, että se jatkuessaan tulee johtamaan tilanteeseen, jossa kantaverkon liityntämahdollisuudet ja siirtokapasiteetti kehittyvät kilpailijamaissa Suomea suotuisimmiksi. Verkkoliiketoiminnan valvontamalli ja sähkömarkkinalaki tulisi uudistaa siten, että se huomioisi kantaverkkoinvestointien merkityksen yhteiskunnan kokonaisedulle ja teollisille investoinneille.

- Puhtaan siirtymän hankkeiden luvitusta tulisi nopeuttaa ja tähän varata viranomaisresursseja. Kantaverkon johtojen lunastuslupakäsittelyt työ- ja elinkeinoministeriössä ovat venyneet pahimmillaan jopa yli puoleentoista vuoteen, koska sille varatut resurssit ovat olleet riittämättömät suhteessa työmäärään. Työ- ja elinkeinoministeriön energiaosasto on keskeisessä roolissa puhtaan siirtymän lainsäädäntö- ja lunastuslupa-asioissa ja sille pitäisi taata riittävät resurssit. Yhteiskunnan kokonaisetua palveleville ja muut hankkeet osaltaan mahdollistaville kantaverkkoinvestoinneille tulisi varata etusija lunastuslupakäsittelyssä. Hallinto-oikeuksien pitkät käsittelyajat viivästyttävät puhtaan siirtymän hankkeiden toteuttamista niissä tapauksissa, joissa lupapäätöksistä seuraa valitusprosessi. Lupa- ja valituskäsittelyprosessit tulisi resursoida riittävällä tavalla.

Fingrid on sitoutunut toimimaan taloudellista vaurautta luovien puhtaan siirtymän investointien saamiseksi Suomeen. Olemme mielellämme käytettävissä Kasvuriihin hankkeen jatkotyössä.

Ystävällisin terveisin,

Asta Sihvonen-Punkka

Toimitusjohtaja

Fingrid Oyj

